

autentic, sunt tot atâtea borne ale cunoașterii către indiscutabila operă a lui Vasile Șt. Crișan, căruia îi datorăm „[...] o pictură originală, inteligent gândită și măiestrit executată” (p. 21).

Dialogul pictorului Vasile Șt. Crișan cu societatea civilă a cunoscut, de-a lungul vieții sale, diferite forme de manifestare, de la pictură, acuarelă și desen până la confesiuni așternute pe hârtie, dovadă că, înainte de toate, artistul a lucrat, a iubit și a înțeles, într-o manieră aparte, viața. Cartea istoricului Cornel Tatai-Baltă este o posibilă cheie spre înțelegerea unui univers artistic original, care este autentificat, după opinia noastră, și de una din confesiunile lui Vasile Șt. Crișan: „În mine, tainic i-ascunsă o liră// O simt uneori când privesc soarele. // Corzile ei sunt raze prelungi// Și sunetul lor e atât de profund// Ca o poveste sfâșietoare e sunetul lor, // Ca o iubire încrustată-n memorie. // În mine sigur se frământă o liră// Uneori e soare, alteori un copil// Sau o sămânță, o rocă, // Dar totdeauna e o ideogramă a vieții//”.

Iacob Mârza

Ioan Opriș, *Managementul muzeal*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2008, 182 p.

Muzeul este un spațiu destinat colecționării, conservării și ocrotirii mărturiilor trecutului. Muzeul, în spațiul românesc, este în ultimii douăzeci de ani, în continuă căutare a căilor proprii și eficiente de funcționare.

Sub egida Muzeului Național de Istorie a României și a nou înființatului Centru Național de Cercetare și Documentare în Domeniul Muzeologiei „Radu Florescu”, în seria PRO MUSEO nr. I, apare o importantă contribuție la identificarea modalităților de recuperare a timpului, de apropiere spre o muzeografie, muzeotehnică sau expografie modernă, prin cea mai nouă lucrare a prof. univ. dr. Ioan Opriș. Dacă avem în vedere ultimele cărți dedicate de autor unei problematice asemănătoare, *Donatii și donatori*, București, Editura Oscar Print, 2007, *Provocarea noilor muzeografii*, Brăila, Editura Istros, 2008, această ultimă carte din același an are un titlu și cuprins, care pot lămurii una din problemele noi ale muzeografiei românești. *Managementul muzeal* este o carte-manual provocatoare, prin care Ioan Opriș oferă lectorului și publicului specializat sfaturi și soluții pentru o mai bună gestionare, administrare a patrimoniului muzeal, prin metode moderne aplicate în muzeele europene ș.a., prin practicarea managementului în instituții muzeale. Problematika managementului este specifică, după cum se știe, înainte de toate instituțiilor economice. Însă, în evoluția ultimilor ani, managementul nu poate fi ocolit nici în domeniul culturii, de conducătorii muzeelor, foștii directori de muzee devenind, de fapt, managerii muzeelor.

Managementul cultural-muzeal este dependent, ca și a oricare altă ramură a activității creative, de bani, timp, oameni, colecții, premise și echipamente. Această variată arie de interese pătrunde relativ lent în conștiința responsabililor cu activitate culturală și muzeală, mulți dintre ei fiind – de fapt și înainte de toate – cercetători în domeniul arheologiei și istoriei. Însă, obligația de a fi luată în serios activitatea vine dintr-o descreștere treptată a finanțării actului cultural din partea statului.

Astfel, autorul cărții își propune să ofere celor implicați în managementul muzeal, conducători de muzee, șefi de secție, departamente, birouri, compartimente, dar și studenților, un util îndreptar, împărțit în trei segmente principale, dintre care partea cuprinzând managementul muzeal este cea mai vastă, urmată fiind de problematica comunicării muzeale și un punct de vedere asupra evoluției legislației muzeale. Lucrarea este completată de o variată bibliografie, lista ilustrațiilor, rezumat în limba engleză și anexe.

Activități în domeniul culturii i se aplică și un management specific, care cuprinde toate activitățile bine cunoscute lucrătorilor muzeelor românești, importantă fiind conducerea lor, organizarea, coordonarea, administrarea resurselor umane și nu numai, circulația informației de specialitate, asigurarea mijloacelor materiale etc. Vorbind despre strategia managerială muzeală, autorul prezintă prin grafice expresive misiunea muzeului, trei tipuri de organigrame funcționale, aplicabile și în sistemul muzeelor românești.

Cercetarea științifică, una din importante funcții ale muzeului, este interpretată ca o funcție vitală, care include – înainte de toate – cercetarea în vederea creșterii patrimoniului, conservării și restaurării, organizării expozițiilor, valorificării prin publicare, abordarea publicului vizitator, dar și a unui mai nou aspect din activitatea muzeografică: *marketingul muzeal*. Prin conceptul marketingului muzeal, muzeul trebuie să rămâne o instituție culturală, fără să-și schimbe statutul într-un complex comercial. Trebuie, însă, să-și definească domeniile serviciilor cu care se prezintă în fața publicului, punând accent pe dotări, încasări, locație, promoție etc.

Alături de managerii principali din muzee se formează în ultimele decenii reprezentanții serviciilor preocupati de *Relații cu publicul*. Departamentul *Relații cu publicul* este interpretat de Ioan Oprea ca o preocupare continuă de comunicare între muzeu și publicul său mai vechi ori actual. Relativ nou și în Europa Centrală, în România se instalează acest serviciu ca o preocupare în ultimii ani, rezultatele activității fiind detectabile, probabil, peste un oarecare timp de funcționare. De la tradiție la o comunicare modernă este o cale relativ ușoară în ultimele decenii în care s-au schimbat, în general, metodele comunicării, ele fiind mai rapide, mai eficiente și cu o arie mult mai extinsă de receptori. Educația prin expoziția muzeală se află la baza comunicării muzeale, dar poate fi unul dintre serviciile oferite cu generozitate de muzeu publicului său. În acest sens, trebuie ca muzeul prin activitatea sa managerială cotidiană să țină piept cu tărie altor mijloace de comunicare atractive și provocatoare, care cuceresc publicul potențial al muzeului. În raport direct cu această constatare, sugestivul grafic (p. 99) demonstrează faptul că vizita unui muzeu se află între ultimele opțiuni ale oamenilor de petrecere a timpului liber.

Managementul muzeal, prin organizarea și administrarea patrimoniului și a întregii activități aferente, se află în relație directă cu suportul legislativ al unei țări. Evoluția legislației cât și principalele legi referitoare la activitatea muzeală sunt parte componentă a cărții lecturate și prezentate, aflându-se la baza activității muzeelor, încă de la apariția lor. Abordate și interpretate prin selectarea componentelor esențiale, normativele ne oferă o imagine despre modul de gândire al legislatorilor specializați pe ocrotirea patrimoniului muzeal și național în general.

Forma de redactare și conținutul lucrării *Managementul muzeal*, alcătuită de prof. univ. dr. Ioan Oprea, autoritate incontestabilă în domeniu, care a fost implicat – efectiv și ani buni – în problemele de formă și de fond ale muzeelor din România, trebuie să fie o carte la îndemâna lucrătorilor și ocrotitorilor muzeelor și colecțiilor românești. Pusă sub cupola unui tulburător motto din George Orwell (1984), „Cine controlează prezentul controlează trecutul; cine controlează trecutul controlează viitorul”, cartea istoricului Ioan Oprea îndeamnă la meditație, dar mai ales la muncă.

Eva Mârza